

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 5 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2 an
9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cen.

Focea apare în fiecare
Sămbătă

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVI.

Blaj, 24 Martie 1906.

Numărul 12.

Program și tactică.

II.

Nici un guvern magiar n'a îmbiat țara cu reforme așa democratice, ca guvernul lui Fejérváry.

Nu căutăm sorgintea acestor reforme, că oare plămăditu-s'au acelea la curtea imperială, sau că isvorese din convingerea unor bărbați de stat luminați, aceasta pentru mulțimea cea mare e absolut indiferent, fapt e, că reformele guvernului Fejérváry sunt de așa importanță, încât țara ungurească ar trebui să întindă toate mâinile după ele. E vorba de a șterge Ungaria medievală de pe suprafața pământului și a crea o Ungarie modernă, în care nu o mână de oameni bogați, nu privilegiile câtorva să domineze țara, ci de a da tuturor drepturi egale, cari au datorințe egale. Votul universal, esarândarea moșilor celor mari, dare progresivă, sunt nouă orizonturi, despre cari poporațiunea Ungariei visa n'a îndrăznit sub domnia liberalilor.

Și ce mirare și decepționare! Vine acum guvernul și le îmbie, și cât de puțin sunt aceia, cărora le trebuie.

Ce poate fi cauza?

Oare sincer e guvernul, când promite reformele acestea? Tisza István, a zis despre vorbirea dela Bocșa-germână lui Kristoffy, actualul ministru de interne, că acolo nu un ministru a vorbit, care ar trebui să fie circumspect și diplomat în toate enunțările sale, ci un fanatic, care a aruncat tăciunile revoluției în Ungaria, și că în promisiunile sale a trecut peste granița aceia, la care să opresc de regulă vorbirile de cortesi. Cine a cetit vorbirea aceia cu drept a putut zice, că acolo a vorbit mai mult un bărcat de stat convins de necesitatea unor reforme politice și economice radicale, decât un diplomat astut și viclean, cum eram, dediti a vedea la toate alegerile, fie acela liberal, fie kossuthist.

Fejérváry s'a declarat cu privire la programul guvernului și mai hotărât. „Am văzut 10 mii de ostași de rând, fii săraci ai patriei

noastre, cari s'au aruncat cu mâinile goale asupra tunurilor inimice, cari vărsau moarte în șirurile lor și le-au prins. A închide dinaintea acestora porțile parlamentului, ai despria de cel mai elementar drept cetățenesc este o crimă.”

Vorbele acestor factori sunt destul de hotărâte și de ar fi și faptele lor tot așa de lămurite, n'am avea nici un motiv să ne îndoim în sinceritatea lor. Numai că faptele vorbesc altfel. Guvernul a promis, că va presenta proiectul despre votul universal în dietă încă în anul espirat și nu a făcut-o. De ce? Scopul i-a fost dela început, să lămurească opinia publică a țării. Ce ocasiune bună ar fi avut, să arete țării, cari sunt aceia, cari voiesc votul universal, ca cel puțin țara să știe face deosebire între apucăturile de cortesi ale diferiților și ale partidelor și între aderenți ai votului universal.

A promis, că va face o agitațiune întinsă pentru realizarea programului său, și cu toate că la început am și văzut oare-care cochetărie între el și socialiști, s'a domolit pe încetul, lăsând țara pradă agitațiunii fără păreche a coaliției. Acum amenință, că va introduce votul universal prin patentă regală, dar poate iarăși va rămânea numai o vorbă trecătoare, că multe altele, câte le-a făcut până acuma. Ba dispozițiunile domoale, ce le-a luat pentru a face ordine în comitate, și acțiunea contelui Andrassy la Curtea imperială, unde se zice, că i-s'a dat coaliției mână liberă cu privire la magiarizarea țării „de a sili dela vice-judele din comună în sus pe toți să învețe ungurește”, ipisissima verba, pare-ni-se că e aproape verosimil, că guvernul își are și el un rol oare-care în politica nefasta coaliționistă. Dacă ar vorbi și faptele guvernului ca vorbele lui, atunci poate că am fi mai lămurii asupra programului, ce-l buciună în lume.

Și, din punctul de vedere al tacticii politice, poate, că am fi îndemnați să acceptăm unele din punctele programului Fejérváry, de nu ne-ar împedea dela aceasta văditul angajament la utopica lucrare de magiarizare.

Astfel și pentru viitor, noi rămânem străini de ori-ce program politic a partidelor magiare, rezervându-ne a lupta sub steagul propriu pentru câștigarea postulatelor naționale.

CUVÂNT

cătră alegătorii români, sârbi și slovaci din Ungaria.

După un an de zburcămări zadarnice, parlamentul s'a disolvat, fără ca noi să fi avut posibilitatea afirmării punctelor noastre de mâncare și a crezului nostru politic, în toate direcțiile, dar mai ales în ceea ce privește chestiunile militare, cari sunt cauza și cari dominează criza actuală.

Cu toate acestea proiectul de adresă, ce l'am prezentat parlamentului în luna Maiu 1905, exprimă convingerea noastră nestrămutată, că atât interesul general al tuturor popoarelor din țară, cât și interesul dinastiei, reclamă imperativ cele mai radicale reforme politice în chestiunile interne.

Convingerea noastră e, că garanțiile — de cari e lipsit constituționalismul și raportul reciproc între dinastie și popor vor fi expuse în mod fatal unei perpetue crize — rezidă în introducerea și în cheazăia sufragiului universal și a egalei îndreptățiri a naționalităților.

Dar am fost siliți să reușim deocamdată de a aduce în discuție gravaminele noastre specifice naționale și toate celelalte aspirațiuni ale noastre cuprinse în programele particulare ale partidelor naționalităților, de oarece întreagă lupta politică era dominată exclusiv de fatalul conflict, ivit între Coroană și între coaliție. Și să știe că aceasta din urmă forma doar majoritatea parlamentului. Firește, că din această cauză n'am aflat nici teren potrivit pentru combaterea, aplanarea, delăturarea acestui conflict: pe de-o parte fiindcă actualul sistem reprezentativ zădărnicește a limita posibilitatea unei reprezentări corespunzătoare a populațiunii țării, iar pe de altă parte, nefiind noi însenătorii acestui conflict, eram chiar dispenzați de a-i lua răspunderea. Ne găseam în situația, că chiar și cea mai mică ingerență a noastră ar fi părut absolut nemoțivată, prin faptul, că partidul nostru, al cărui program conține, fără îndoială, destule și practicabile principii și toate condițiile pentru rezolvarea crizei — n'a fost nici măcar audiat din partea Coroanei și prin faptul, că nici un singur factor nu ne-a arătat

măcar aparența unei bunăvoințe, cu atât mai puțin ne-a dovedit nizuințe serioase pentru realizarea justei noastre pretenziuni: egală îndreptățire a naționalităților.

În această stare de lucruri, nu putem însă nici decum să pierdem ocaziunea de a supune unei critice obiective cauzele și sorgintea acestei crize.

Naționalitățile nemagiare ale țării și-au dovedit convingerea lor, pe care o mențin și astăzi, că eventuala introducere a coman-dei magiare la trupele armatei comune re-crutate din Ungaria, n'ar fi nici pe deoparte îndestulătoare pentru rezolvarea definitivă a crizei, ba cei mai mulți factori ar rămânea chiar nemulțumiti.

Astăzi, când diferitele partide politice magiare vor să treacă peste limitele pactu-lui legal dela 1867 și când totodată e atât de evident, că aceea lege nici pe departe nu cuprinde acele principii de drept public, pe cari le contempla la 1867 domnitorul — noi ne îndeplinim numai o datorință, când punem în adevărata ei lumină situațiunea. Convingerea noastră e, că art. de lege XII din 1867 azi nu mai poate fi corespunzător pentru a susține și pe viitor raporturile dintre cele două țări ale monarhiei. Trebuie necondiționat să perhorescăm toate inter-venturile și mistificările pe cari guvernele ungare și acele partide, ce se afirmă pe baza pactului dela 1867, leau săvârșit, trimbi-țând urbi et orbi, că acel pact ar fi sorgi-ginite întregii puteri politice, baza întregu-lui progres economic, ba chiar și conditio sine qua non a bunăstării și mulțumirii populare. Natural, căci până când această lege a pactului ține pe de-o parte ca și în-văluit într'o negură raportul reciproc între drepturile majestatică și cele ale suveranității poporului, asigură pe altă parte guvernelor

cel mai liber procedeu pe toate terenele politice interne, încetușând, fatal, toate ni-zuințele adevărate al căror izvor era dorul de-a asigura tuturor popoarelor libertatea politică, ca astfel libere să se închege într'o puternică consimțire cu dinastia.

Acest procedeu liber garantat în aface-rile politice interne a fost folosit de toate guvernele, ca să încetățenească dominațiunea rigidă și exclusivistă a unui singur partid; iar această dominațiune a degenerat, devenind dominațiunea unei singure caste, și a unei singure rase.

În cadrele constituțiunii au fost tolerați numai aceia dintre cetățeni cari fie prin tradițiile istorice, fie ajutați de avere, con-fișară îndată toate îndreptățirile izvorite din constituțiune, punându-și-le în serviciul celor mai exclusiviste scopuri ale lor. Prin aceasta marilor masse ale popoarelor li-s'a făcut curat ilusorie orice posibilitate de a exercita drepturi politice, zădărnindu-le fie prin staviliri meșteșugite, fie prin astfel de dis-pozițiuni administrative particulare, prin cari se batjocoresc toate drepturile omenești. Astfel să explică apoi, faptul, că naționalită-țile au fost excluse din parlament aproape pe de-a întregul, iar clasele muncitorimei cu desăvârșire. Iar parlamentul în acest chip constituit, e lucru firesc, că nu poate fi con-ziderat, drept adevărata reprezentanță a țării. El însuși confirmă doar acel adevăr exprimat de noi atât de des și de atâta vreme, că constituționalismul nostru e o simplă minciună; iar sub masca acestui con-stituționalism s'a încuibat la noi dominațiune cea mai revoltătoare de classă și de rassă.

Întreg sistemul politic inaugurat în urma pactului din 1867, exclude de pe toate terenele vieții de stat chiar și ideea egalei

îndreptățiri a naționalităților și a egalității de drept în genere. Acest sistem avu drept firească urmare zdruncinarea temeliei însași, discreditând direct opera pactului.

Pentru că politica internă, ce a urmat acestui pact, timp de 4 decenii, a făcut imposibilă masselor mari ale poporului acui-rarea și exercitarea drepturilor politice și ajungerea unei situații social-economice în-destulătoare. Iar aceasta nedreptate, mai curând sau mai târziu dar fatal trebuia să se răzbune și încă amar.

De aceea și în virtutea tuturor drep-turilor omenești, în virtutea principiului sfânt al egalei îndreptățiri pretindem sena-rea acestor culpabile neglijențe. Dar mai ales acum, când șubredele temelii și toate proptelele pactului să surpă, când însuși pac-tul reclamă imperativ revizuire să se facă cu concursul totalității popoarelor țării. Pretindem ca aceasta revizuire să asigure absolut posibilitatea afirmării corăspunzătoare a diferitelor popoară și să pună odată sta-vilă pornirii distructive a atâtor elemente separatiste.

Și pretindem toate aceste în interesul statului și al poporului și o pretindem în interesul dinastiei. pentru că n'am dori să ne espunem nici Țara, nici Casa domnitoare acelei labilități a tocmelilor pe temeiul de drept public, pe care o involvă în mod fi-resc egoismul cras și capriciile unui parla-ment de classă și de rassă.

Astfel stând lucrurile, am primit cu bu-curie aceea manifestare a nizuinței Majestății Sale, conform căreia corăspunde intențiunilor Majestății.

Nu ne știm, însă, nici decum a ne ex-prima nedumerirea și temerea, că o restric-țiune atât de mare a dreptului de alegere activ și pasiv, cum o contemplează proie-

FEUILLETON.

DOUĂ IUBIRI.

(Continuare.)

Abia acum, după-ce a prins să se li-niștească de izbitura cea dintâi a vesteii, abia acum a început adevărata furtună în sufletul lui. I-se părea că se învârte casa cu el, apoi că se cufundă într'o prăpastie adâncă, cu o repezeală nimitoare. Atunci se opintia în bianele patului, să rânăna de-asupra să nu se cufunde. Era un întu-nerec adânc în jurul lui, numai cadrele aurite ale unui chip luminau în noaptea aceea. Popa Iancu își aținti tare privirile asupra chipului aceluia, și de-odată un fior rece îi zguduie tot trupul. Chipul popii cel bătrân îl privia dureros, cu ochii plini de mustrare. Părea că aude un glas, ce vine de departe și-i spune mereu la ureche, dar glasul îi pătrunde până în inimă: „Nu puteți voi nimic, nu puteți!“ Și tot de departe părea că se apropie icoanele acelea, pe cari popa le-a văzut în gândurile lui de atâtea ori, învăluite în ceață, și despre cari credea că odată trebuie să se lumineze. Veniau tot mai aproape, dar vântul în loc să se subțieze, era tot mai gros pe ele și nu mai putea deosebi nimic. Chipul lui Dan se perdă și el întunecat printre celelalte. Vai, și chipul acesta gândia el să-l vadă odată luminos cum-i sfântul soare. Nu știa nici mai înainte, ce are să fie, dar simția că odată va fi lipsă de oameni de oameni luminați la minte, cu

inima înfăcărată. Că va fi lipsă de bărbați, cari să stringă la pept un neam năcăjit.

Ce vor face ei? Popa Iancu nu știa că ce vor face, dar simția că vor trebui să apele o batjocură de veacuri. Și iată, el a vrut să-i deie lui Dan o creștere așa, cum și-a gândit-o el. A văzut Dumnezeu, cât a fost de curat gândul lui. Și iată, limba aceea străină l-a apropiat de-o fată, care a nimicit tot ce a zidit el în mîntea lui de atâtea amar de ani. Bine a zis preoteasa: Las' băiatul, vezi că nu trage să meargă în străini! Dar preoteasa nu știa nimic. Ea a putut zice astfel. Și totuși, era mai bine de lăsa după ea. Unde se va fi dus acuma Dan? El va rătăci iac'asa prin lume, se va pierde! Cine știe ce se va alege din el. Și nu va mai ști nime, că e feciorul popii Iancu. Cu cât se gândia mai mult la Dan, popa se potolia: Când îl vedea cum a fost în anii din urmă, îl cu-prindea o milă și o iubire gingașă. Săracul Dan, că mult a suferit el. Mult și nu ne-a spus o vorbă legănată. Nu, că vedea că pe mine mă doare. Dar am eu dreptul să stau în calea inimii lui? Câte-odată îmi pare că-l am, câte-odată nu. Și asta e! Să nu știu de am dreptul san ba.

O viață întreagă de chinuri i-se des-fășura apoi. Ce va zice lumea de Dan? Tot vor afla odată, că nu a venit acasă. Se va întâlni el — popa — cu pretini de ai băiatului și-l vor întreba: „Părinte Iancule, Dan pe unde se mai ține?“ — Și el va sta cu gura încheștată și nu va ști ce să răspundă. Și la vre-o petrecere de vară vor întreba fetele: „Dan de ce n'a venit?“ și el își va întoarce într'altă parte ochii uzi de lacrimi. Cunoscții lui, ai

popii, îi vor zice: „Nu ți-am văzut de mult feciorul, pe unde-l mai porți la școli?“ Și el își va pleca privirea ca un vinovat și se va îngâmbi ca pământul. Ce? odată tot va trebui să știe lumea! — Și Dan, acolo departe — între străini, pe unde va fi. — nu va ști nimic de toate acestea. Se va uita la fata aceea cu ochii negri, cu fata albă și va gândi că altă lume nu mai este. Va suferi, căci nici nu le va auzi — batjo-curile străinilor, și lui îi va fi de ajuns, că poate s'o vadă pe Ella. O, ba nu! Dan nu va suferi asta. Dacă ar suferi-o, n'ar mai fi vrednic să se gândiască Iancu la el, și iată că se gândește! Se gândește și i-e teamă să nu i-se întâmple ceva, cum a pornit așa de capul lui în lume. Săracul Dan, că tare trebuie să-i fie arsă inima. Altfel cum și-ar putea închipui Iancu, ca feciorul lui, care e așa de cuminte, să se gândiască la trăinicia dragostei lui cu o fată din așa neam. Nu, nu, e un foc aprig, dar un foc, care trece. Numai de nu l-ar arde pe săracul Dan, până se va scăpa de el.

Dimineața spuse tot și preotesei, care rămase înlemnită. Bocetele ei n'au încetat cu săptămânile. „Săracul Danu ei, ce va fi cu el? Pe unde va dormi? Cine i-a spune o vorbă bună?“

Cătră sărbătorile Crăciunului. Dan le scrisse o carte lungă și dnoasă de au plâns și popa și preoteasa ca doi copii, când au cetit-o. Să nu-i ducă nici o grijă, că cu el e bine. S'a inseris la drepturi și scrie într'o cancelarie. Nu duce nici o lipsă. De Ella amintea numai atâtea, că poate s'o vadă în toată ziua. Preoteasa s'a mai liniștit; popa încă părea mai senin.

tul guvernului Fejérváry — n'o să poată fi de loc potrivită, pentru asigurarea instaurării unei adevărate reprezentanțe a poporului, care să pună capăt actualului parlament de clasă și de rasă. Căci abstrăgând de la aceea împrejurare, că condiționarea cunoașterii scrisului și cetitului drept bază a îndreptării electorale, involvă deja o nemotivată despoiere de drept, și ar fi o restricțiune care asigură privilegiu și favoruri neîndreptățite și o neîntemeiată preponderanță politică tocmai acelor elemente ale căror abuzuri ar trebui paralizate chiar prin sufragiul universal.

Protestăm în contra tuturor acelor enunțări făcute în numele țării întregi din partea incidentalei majorități a parlamentului dizolvat.

Pentru că, în vreme ce acele comunicațiuni cuprind în sine dorința lărgirii drepturilor naționale ale rasei magiare, cu orice preț, fie chiar și în detrimentul celorlalți factori constituționali și cu directă resfrângere a îndreptării și a drepturilor acestora — în aceiași vreme desconsideră cu cel mai îndărătnic cinism drepturile celorlalte naționalități, cari formează majoritatea țării.

Enunțăm, că popoarele de naționalitate nemagiară ale acestei țări, nu vor abdice niciodată și de dragul nimărui de drepturi și aspirațiunile lor naționale. Dimpotrivă, pretind tocmai asigurarea deplină a acestor drepturi în baza legilor constituționale — și declară solemn, că nici când individualitatea lor națională nu-și-o vor contopi în ființa altor neamuri străine.

Absolutismul imens, esericiat din partea guvernelor magiare față de noi, n'a fost în stare să ne stângă vâpaia vieții noastre naționale!

Forța brută n'a putut să ne stânjinească pornirea avântului în luptă!

Corupția n'a izbutit să ne pângărească caracterele!

Iar loviturile nemeritate n'au fost în stare, să ne slăbească loialitatea către Coroană!

Politica brutală de magiarizare a guvernelor n'a făcut din noi nici dușmani ai poporului magiar și nici ai statului, pentru că noi vedem, că guvernele și partidele politice magiare nu cu consimțământul poporului magiar, s'au încumătat a să atinge de cele mai sfinte comori ale sufletului nostru și pentru că ne e mult mai ferbinte dragostea de Țară decât urgisirea dușmanului

Pe orizontul istoriei țării noastre iată-l a răsărit în sfârșit soarele, care nici nu va mai apune, până când cei despoiați de drepturi nu vor fi cinstiți și până când acei cari astăzi sunt obidiți nu vor fi ridicați.

Dorul drepturilor naționale și dragostea libertății politice e deja sânge din sângele nostru. Și cum stăm în fața unor curente politice, cari, fie sub masca unor promisiuni netrebnice, — în esență doresc însă numai susținerea și pe viitor a actualii asuprii a naționalităților și actuala înjosire socială: în fața acestor curente noi stăm și vom sta neclintiti și puternici ca stâncă!

N'o să sprijinim astfel de curente niciodată și desfidem pe toți aderenții noștri de ași da sprijinul acelor grupări, al căror ultim scop e perzarea noastră. Chiar și conștiința noastră națională ne sugerează necesitatea luptei noastre contra acelor cotterii politice, cari pe de-o parte vor să restrângă însuși dreptul de alegere în detrimentul naționalităților, pe de altă parte imbuibați de faptul, că în mod particular s'au putut folosi

de întreagă putere politică, și că sunt partași exclusivi ai întregii bunăstări economice — iată-i, că nici nu mai pot pune stavilă aspirațiunilor lor utopiste pe temelul dreptului public, iar prin aceasta dau naștere și agravează fatala neînțelegere între popor și domnitorul său!

Din tabăra noastră, din tabăra popoarelor nemagiare, asuprite atât politicește, cât și economicște răsună și astăzi, ca și în trecut pretinderea conștiință a libertății popoarelor și a drepturilor naționale.

Atitudinea partidelor noastre față de ale naționalităților pactul din 1867 e justificată în mod inconstentabil chiar prin însăși actuala criză.

Atitudinea noastră vădită în proiectul nostru de adresă, cu privire la introducerea sufragiului universal, a acceptuat-o și Majestea Sa.

Fondul tendințelor noastre politice și conștiința aceea, că națiunile: română, slovacă și sârbă ale acestei patrii nu sunt închiegate la olaltă numai și numai prin aceleași suferințe, ci și prin comunitatea intereselor politice — ne dă putere și bărbăție pentru continuarea luptei, ne garantează izbânda apropiată a sânilor noastre străduinte, iar patriei îi asigură putere și trăinicie, domnitorului nostru pace și mărire!

Budapesta la 12 Martie 1906.

Clubul parlamentar al deputațiilor naționaliști.

Dr. Teodor Mihali,
președinte.

Milan Hodzsa,
secretar.

Dar trecură sărbătorile Crăciunului, a Paștilor, trecu vacanța de vară și Dan nu mai venia acasă. Scria că e cuprins meru cu scrisul în cancelarie, și că nu poate veni.

Iancu, cum era preot, știa că tot ce vine, dela Dumnezeu vine. A rămas cu o durere mare în suflet, care însă izbucnia foarte rar. Gospodăria lui mergea strună ca și mai înainte, și părea de multe-ori mulțumit cu sine. Dar nu mai mergea nicăieri. Rar în oraș câte-odată, cu treburi grele. Și atunci i-se părea că domni de pe acolo se uită cu ochi cercetători la ei, și că vreau să-l întrebe ceva. Popa trecea repede pe lângă ei, dar i-se părea că aceia rād desprețitor după-țe a trecut. — Simțul acesta îi urmăria și acasă. Aci însă totuși se simțea mai tare. Numai când trecea cineva — vre-un domn — prin sat, și nu se abătea pe la ei, atunci își simțea întreagă umilirea. Iar durerea adâncă din suflet, i-se răscolia numai după ce se aprindea lampa. Și tot umplea păharele — pentru el și pentru oaspe. Atunci i-se părea că nu a uitat nimic din tot ce gândia odată, și să nu fi fost preoteasa să-l imbune, cine știe ce ar fi gândit străinul de vorbele popii.

III.

Soartea lui Dan era hotărâtă, căci Ella ar fi murit chiar numai la gândul, că trebuie să se despartă de el vre-odată. I-a scris numai atâta că-i bolnavă, că ar vrea să-l mai vadă, și Dan a pornit fără să se mai gândiască. Și într'adevăr, era bolnavă, se odia, văzând cu ochii, și baronița nu mai știa pe ce lume e. Când a sosit Dan,

l-a îmbrățișat ca pe copilul ei, și în două zile i-a aflat o cancelarie de avocat foarte bună. Putea să trăiască bine Dan, și în toată după amiaza trebuia să vină la Ella. Lumea lui care trăia Dan acum, nu-i mai cerea să se gândească. Nu s'a gândit nici la ceea ce a făcut, nici că ce va urma de aici încolo. Simțea numai că e bine așa, nespus de bine. În toată după amiaza să respire viața, de care are lipsă până în după amiaza următoare. Încetul cu încetul i-se întăria simțirea, că în lumea asta nu există nimic afară de dragostea lui. Nu-i venia nici odată în minte viața lui trecută, nu-și mai aducea aminte de sat. Abia câte-odată îi răsăria chipul părinților. Dar așa de șters, încât îl uita foarte în grabă. Vor trece câți-va ani, s'a face avocat, și atunci nu va fi nici o piedecă s'o poată lna pe Ella.

Vacanțele nu le petrecea în cancelarie cum scria acasă. Mergea cu fata și cu mamă-sa la băi și prin străinătate. Viața lui de trei ani de zile l-a schimbat de nu ai mai fi cunoscut pe feciorul popii Iancu. Să fi venit acum în sat, oamenii s'ar fi uitat mirati după el: „Oare ce domn să fie acesta, mai dragii mei?” Dar lui nu-i da prin gând, căci părea că nu se mai gândește la nimica. Dela baronița nu avea să sufere nici o umilire. Era un suflet împăcat, trecut peste apele tulburi ale mării, și care nu avea ochi să se mai uite la fată, așa-i era de dragă. Dar aveau rudenii, pe cari Dan nici odată nu le-a putut suferi. Domni bătrâni, cu barba albă și cu fețele pocite. Domni tineri, cari până nu se dregeau la oglindă, erau negri-vineți. Domnișoare, cu părul mincinos și cu obrajii vărniți. Veniau când unii când alții pe la baronița, de

multe-ori când era și Dan pe acolo și atunci nu-și mai afla stare pe scaun. Ce au multele acestea cu Ella? Sunt așa de departe de olaltă cum e cerul de pământ. Și în răstimpuri, când vedea că Ella ride cu hohot de glumele ușoare ale acestora, simțea par'că ceva rece i-se apropie de inimă.

Într'o sară s'au adunat la baronița multe din rudenii. Era sărbătoare mare pentru bătrâna sara aceea: mâne era ziua nasterii Ellei. Între păhare voia bună crescă deodată. Ella, într'o haină albastră, părea că nu umblă ci plutește prin casă. Dan avea așa o voie cum nu avuse de mult. Glumia acum cu oamenii aceia, pe cari mai înainte nu-i putuse suferi. Ochii îi luminau ca două diamante negre, înlăcrimate. Cu rudenii fetei vorbia ca și când ar fi fost neamuri de-a popii Iancu, și-i creștea simțirea că a trăit foarte de mult între oamenii aceștia, că e acasă între ei. Când se gândia că mâne va fi logodna lui cu Ella, fără să vrea, îi veniau în minte crâmpes din viața lui, chipuri din copilărie, dela ei din sat. Dar le vedea așa de șterse, încât ochii nu i-se puteau opri mult asupra lor. Ce-a trăit el până acum? Nimic, numai de-aici încolo se va începe pentru el adevărata viață.

(Va urma.)

I. Agărbiceanu.

Ziarul „Tribuna“ din Arad s'a supărat foc pe noi pentru rectificarea ce am făcut în afacerea ziarului nou din Budapesta. Supărarea ce l-a ajuns nu ne surprinde, și fiindcă însuși recunoaște, că și-a informat publicul cetitor tendențios și greșit, considerăm afacerea de terminată. Ni-se pare însă foarte curioasă „bunăvoința“ față de cauză, ce și-o invoacă ca scuză. A spune, că s'a hotărât să nu se facă ceea-ce individual crezi, că nu se va pute face, după-ce ai încercat însuși totul pentru a se zădărnici lucrul — credem că trece marginile „tacticei“ politicoase“.

Încât privește observarea făcută ziarului nostru, „Tribuna“ știe prea bine, că nu am fost și nu suntem organul oficios a nimerii — ci am fost totdeauna și ținem a fi și în viitor cinstiți și neinflunțați apărători ai cauzei obstei românești, ceea-ce, dacă cu aceea și liniștită conștiință va pute spune și ea despre sine, ne va părea foarte bine.

Obiceiuri rituale.

— Reflexiuni finale. —

I.

Aschileul-mare, 20 Martie.

Confratele V. G. se înșală rău, când „punerea în sicriu“ o asemănă cu obiceiurile înșirate de dânsul între cele ce trebuie șterse. Acele sunt datini locale, pe când „punerea în sicriu“ e obicei vechiu odată general, și prescrie de tipic. Dovadă e Euchologiul, care prescrie următoarele: După-ce vre-unul din creștini moare, consăngenii îndată chiamă preotul, și venind la casa, unde zace cadavrul, pune epitrahirul și tămâie în tămâieriu etc. apoi înșiră unele troparie, ectenia morților, ce trebuie să se zică, „și termină ceremonialul.“

Ce e acest ceremonial? Nu-i punerea în sicriu?

Dacă pietatea creștinilor a mai adaus evanghelii; trei după s. treime, patru după cei 4 evangeliști; ce ne poate aduce în confuzie?

Aci după prea modesta mea părere, nu e nici o dubietate, că ce avem de făcut. Ceremonialul e prescrie în Euchologiul, și fără a fi conduși de datini locale, cantori, feți, vedem, ce avem de îndeplinit.

Apoi când cadavrul e gata spre înmormântare, îndeplinim celelalte prescrie, acasă ori în biserică, nu să ține de obiect.

După modesta mea părere, nu e nici o dificultate, nici întru aceea că tipicul prescrie a să face îndată după moarte, și datina o face în prezina înmormântării. Aceasta împrejurare se explică de acolo, că pe lângă ceremonialul prescrie, pietatea creștinilor a introdus pregătirea corpului spre îngropare, spălare, îmbalsamare, îmbrăcare etc., cari încă ieu în considerare, o zi. Deci „punerea în sicriu“ a trebuit să fie amânată până a doua zi.

—f.—

Expozițiunea generală dela București.

Voiam să deschidem o rubrică permanentă, în care se publicăm tot, ce se referă la expozițiunea generală română, ce se va ține anul acesta la București, îndemnând pe cetitorii noștri, să participe la aceea, fie exponând lucrări vrednice de noi și de progresul realizat pe toate terenele, fie vizitându-o la vremea sa, când am aflat de opreliștea guvernului, prin care interzice Asociațiunii colectarea de obiecte pentru pavilionul românilor din Ungaria, oferind pe românii de aci, de a es une în pavilion separat de cel unguresc. De aceea de astădată ne rezervăm a anunța, că Comisarul general, dl dr. Istrati, ne-a trimis primii 5 numeri din Buletinul oficial al expozițiunii, din cari aflam, că până la 10 Maiu v. sunt deschise concursurile pentru următoarele lucrări: *pictură*, un triptic de 5—6 m. lungime, 3—4 lățime. Premiile sunt de 15 mii, 2 mii și 1 mie lei. Pictura va trebui să fie un studiu pe pânză, dimensiunea 2—250 m. Se va reprezenta în partea principală starea noastră actuală, ca de pildă o câmpie, încercată cu holde, represintănd secerișul, în depărtare Carpații, apoi un oraș înfloritor cu coșuri de fabricii; în planul întâiu lângă o cruce un bătrân cu o fetiță rugându-se. În stânga legionarii romani sub conducerea lui Traian, învingând pe Daci, sau moartea lui Decebal și înirarea în capitala dacă. În dreapta armatele române sub conducerea reginei, învingând pe Turci.

Pentru *sculptură* aceleași premii, numai cât modelul în jumătate mărime naturală, va fi lucrat în ipsos și va avea înălțimea de 4—5 m. pe un soclu de 2 m. Grupul va reprezenta nașterea română fericită în avântul ei spre viitor.

La *gravură* vor fi done premii, de 2000 lei și 500 lei, subiectul liber, dar din istoria noastră, dimensiunile 50×40 cm.

Se dau două premii de 1000 și 250 lei pentru o *icoană* sfântă, care va trebui să fie definitiv lucrată. Icoana poate reprezenta ori-ce sfânt și scenă bisericească, mărime ori-care.

Se dau două premii de 1500 și 300 lei pentru *mobile vechi românești*.

Pentru *arhitectură* se pune la concurs planul catedralei viitoarei Mitropolii din București, premiile de 5000 și 1000 lei.

Un crin de argint se va decerne ca premiu pentru aria imnului iubilar, care încă a fost pus în concurs pe ziua de 1 Februar 1906

În sfârșit se pune la concurs o scriere în proză sau versuri: cântarea neamului românesc cu ocazia aniversării de 1800 ani. La acestea două din urmă, termenul concursului e 1 Iunie 1906.

Alegătorilor români.

Comisiunile constituite pentru conscrierea alegătorilor după comune, și-au început deja lucrările. Termenele, în care trebuie să se presinte comisiunile în fie-care comună mare și la fie-care sediu a cercului notarial, sunt deja mai în tot locul desfpte.

Fie-care locuitor din comunele respective are dreptul de a să presintă înaintea comisiunii pentru a dovedi îndreptățirea lui, eventual și a altuia. Fie-care trebuie să fie ascultat de comisiune. Încât nu vrea să se presinte cineva în persoană, are dreptul de a-și înainta comisiunii dorința în scris sau prin plenipotențiat. De sine înțales, că dacă nu să presintă cineva înaintea comisiunii nu urmează, că n'ar fi îndreptățit a fi luat în listă, întru cât are drept la aceea.

Pentru-ca să fie în curat fie-care interesat în privința îndreptățirii de a fi luat în listă, atragem atențiunea tuturor asupra următoarelor:

În comunele (satele) mari și mici din Ardeal au dreptul de alegător:

1. cari sunt puși la dare de pământ cu suma de 35 cor. 81 fil.; sau
2. cari sunt puși la dare de pământ cu cel puțin 34 cor. 13 fil. și lângă asta după o casă cu cel puțin dare de clasă I.; sau
3. cari sunt puși la dare de pământ cu 31 cor. 13 fil. și lângă asta după casă cu cel puțin dare de clasă II.

În cazurile acestea casa, precum și pământul poate să fie numai în posesiunea îndreptățitului.

Mai departe sunt îndreptățiti în Ardeal.

4. cari sunt puși la dare de stat directă după cel puțin 210 cor. venit anual din pământ, case, venit cl. III. și capital sau rentă. Suma dării e diferită și variază după cum să compune din isvoarele amintite.

5. cari sunt aleși după fumuri, ca alegători de deputați. Înainte de a eși comisiunea în comune (sate) să aleg și alegători după fumuri, ca atunci deja, când să presintă comisiunea, să fie alegerea validă și numele alesului să poate fi introdus în listă.

Alegerea alegătorilor după fumuri trebuie să se facă cunoscută comisiunilor totdeauna înainte de alegere cu 3 zile. Alegerea să face publice. Dreptul de vot la alegerile aceste au toții, cari sunt îndreptățiti de a vota la alegerea artistiei comunale.

Afară de cazurile acum amintite cetățenii de pe întreg teritorul regatului ungar pot să fie îndreptățiti și atunci.

6. dacă sunt puși la dare de chirie după un venit curat de 210 coroane;

7. neguțătorii, cari sunt puși la dare de venit clasa III. după un venit anual cel puțin de 210 cor.:

8. meseriașii, cari sunt puși la cel puțin 21 cor. dare de venit cl. III.;

9. meseriașii puși la dare după o calță; sau

10. toți aceia, cari sunt puși la dare directă de stat după un venit de 210 cor. computat din

pământ, case, venit cl. III., capital sau rentă.

Iar numai în părțile ungurene mai sunt îndreptățiți aceia

11. cari au $\frac{1}{4}$ sesiune urbană; sau

12. o moșie cu estensiune teritorială corespunzătoare $\frac{1}{4}$ sesiunii urbane.

Învățătorii și preoții, pecum și capelanii sunt îndreptățiți deja pe baza aceea, dacă sunt aplicați în post. Cei pensionați din ei nu pot fi alegători dacă au pensii de cel puțin 1000 cor.

Ca condițiuni generale trebuie să aibă fie-care îndreptătit următoarele: Să fie cetățean ungar, de 20 ani, de sexul bărbătesc și să fie eșit de sub potestatea părintelui, a tutorului și a stăpânului.

Dela cei îndreptățiți pe baza dării să recere încă, ca să fie puși sub suma dării prescrise în anul *premergător compunerii listelor*. Cei alții îndreptățiți trebuie să aibă condițiunea numai la începutul conserierilor.

Numai darea de stat directă să compută. Dările din mai multe comune să socotesc la oaltă. Darea trebuie să fie numai aruncată, nu e lipsă însă să fie și plătită.

Proprietarul foilor funduare are proprietate la dreptul de alegător. În cazul când dânsul nu să folosește de dreptul acesta, poate fi îndreptătit acela, care e în posesiunea locului, spre pildă ca erede sau sub altă titulă.

Fie-care alegător *aco'o* trebuie să fie luat în listă, unde își are locuința regulată.

Comisiunea de conseriere pe baza acestei dispozițiuni legale și a datelor, cari sunt de a să pune la dispoziția ei, are de a compune listele.

În cazul când comisiunea n'ar lucra după modalitățile aici schitate, să poate folosi ori și care îndreptătit de remediile legale.

Despre remediile acestea, pecum și despre dovezile dreptului de alegător să vor da informațiunile necesare în numărul viitor.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. La biserica noastră gr.-cat. din parohia Petrinu-mare era o lipsă de mult simțită — de vestimente bisericesti. La îndemnul subscrișului s'au procurat două rânduri de vestimente bisericesti și doi prapori en suma de 248 cor. colectată dela poporul credincios și anume au contribuit următorii: Demetriu Boșca, Vasiliu Balint și Vasiliu Gorcea, câte 20 cor. Ioan Boșca, Petru Mateiu, Vasiliu Pantea, Ioan Gorcea a Petri, Georgiu Mărgănan, Ioan Cioban, Georgiu Bedecian a Ileni, Ioan Mateiu diacon, Vasiliu Pop a Cezului, Florian Mateiu, Ioan Pop a floari, câte 10 cor. Todor Bedecian, morariu 8 cor. Ioan Moldovan, Ioan Suciu, Georgiu Gorcea a Petri, Georgiu Gorcea bătrân, Ioan Crișan, Georgiu Mateiu a

Oniti, Catrina Chira, câte 5 cor. Vasiliu Costin, Gavrilă Rada, Demetriu Moldovan, câte 4 cor. Simion Lehen, 3 cor. Mariua Bolfa, Maria Moșiu, Maria Moldovan, Ana Pop, Florica Olarin, Maria Solomon, Maria Tarba, Maria Bedecian a sfătului, Maria Rusu și Ileana Suciu, câte 2 cor. Primească fiii mei credincioși și pe această cale mulțămăta mea. Dumnezeu să-i răsplătească cu bine! Petrinu-mare, la 14 Martie 1906. — Ioan Galiș, paroh gr.-cat.

Vești bune. Ni-se comunică din Budapesta: Alexandru Rusu, cleric în seminarul central, fiu al Arhidiecezei, a făcut la universitatea de acolo riguros din studii biblice și limbile orientale. Aurel Dragoș din dieceza de Gherla, din aceleași studii și Ioan Șanta, tot din dieceza Gherlei, din istorie și dreptul bisericesc. — Felicitările noastre harnicilor tineri!

Știri literare. În tipografia „Minerva” din București a apărut un nou volum de Vasile Pop. Intitulat: *Răs și plâns*, schițe umoristice și nuvele serioase. Un frumos volum de 300 pag. cuprinde 13 bucăți literare, caracteristice, prin spiritul fin de observație a situațiilor, desevărsita cunoaștere a sufletului omenesc; giuina ușoară, dar sarcasmul nu totdeauna deplin succes. — Prețul 150 cor.

— La 17 Martie apare revista ilustrată „Turbinca”, satiră socială, politică și literară sub îngrijirea d-lor D. Anghel, N. Beldiceanu, Em. Gârleanu, St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu, și cu un număr considerabil de colaboratori.

Monument nemuritorului Episcop Pavel. Afăm cu multă bucurie, că o distinsă fică a diecezei de Orade, d-șoara Valeria Pap, cunoscuta noastră cântăreață, voințe să pună basă unui fond, din care apoi să se ridice un monument episcopului Pavel. — Pentru esecutarea acestei idei, d-șoara Pap voințe să aranjeze o serie de concerte deja după Paști, al căror venit curat îl va destina pentru scopul indicat. D-șoara Pap va concerta în toate centrele românești, unde va fi luvitată și unde prin urmare va afla răsunet ideea dânsiei, și publicul nu va gusta numai plăcerea concertului, ci contribuie și pentru un scop atât de mare. Cei-ce doresc aranjarea astorfel de concerte, să se adreseze direct d-șoarei Valeria Pap, Budapesta, IV. Hajnal u. 2. III. 7. — Nu ne îndoim, că ideea aceasta va fi îmbrățișată cu căldură, cunoscute fiind pretutindeni meritele neuitatului Episcop Pavel.

Propuneri vrednice de chibzuință serioasă. Ni-se comunică următoarele: „La oficiul protopopesc al Sibinului, s'au făcut din partea unui preot două propuneri cari se vor debate deja în sinodul din primăvara acestuia, — și cari fiind de un interes general, îmi ieu voie a le publica, anume: 1. Cuota anuală de pensii să se distribuie preoților deficienți după *calificațiune*, și aceasta să se aibă în vedere și față de văduvile și orfanii preoților, modificându-se statutele în acest înțeles. 2. Să se ridice două statue pentru Atanasie I. și Inocențiu M. Clain în Blaj, pentru care scop, preoții să ofere 2% din ajutorul anului 1906 și se facă colectă în fie-care parohie până la finea lunii Octombrie a. c. pe care apoi se o trimită la oficiul protopopesc. Preavenraturul Consistor este rugat, să constituie un comitet spre scopul acesta. Mă rețin dela ori-ce comentariu, fiind-că prima propunere este atât de justă, încât numai prin neobservarea principiului de echitate s'ar mai putea distribui cuota anuală de pensii în modul de până acum. Ce privește a doua propunere, se știe că toate popoarele culte au cântat să-și achite tributul de recunoștință față de marii lor bărbați, glorificându-i după vrednicia lor. E timpul suprem să ne împlinim și noi această sfântă datorință față de fruntașii noștri bărbați, pe cari i-am avut. Ridicarea acestor două statue ni-o impune sentimentul de recunoștință față de dânsii. În sinodul protopopesc al Sibinului se vor și debate acestea două pro-

puneri, și sper că toate sinoadele protopopesti vor lua decisiuni vrednice în privința aceasta. De aceea mă rog ca toți Preaon. D-și protopopi, să binevoiască a lua acestea două propuneri la dezbateri în sinoadele din primăvara acestui an. Altcum ridicarea acestor două statue privește provincia Mitropolitană întreagă, și neste tot neamul românesc întreg.” — *Un preot.*

Aviz. Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain” a teologilor din Blaj, aduce la cunoștința Venerabilului Cler și în deosebi a abonanților, că cartea de predici: „*Măntuiește-ți sufletul*” s'a pus sub tipar, și cu ajutorul lui Dumnezeu, în luna lui Iunie va apărea. Prețul cărții va fi pentru abonați 4 cor., iar pentru neabonați 4 cor. 40 fil., socotându-le adică și porto — *Simeon Gocan*, președ. soc. *Silviu Poșar*, secretarul societății.

A V I Z.

Frumoase și trainice rame pentru oglinzi și chipuri ofere prompt și cu preț moderat

VILHELM NAFTALI
în Blaj.

Comandele din provincie se esecută grabnic
(10) 1-3 și culant.

Nru 21-1906.

(9) 2-2

Publicare de concurs.

Pentru edificarea bisericii gr.-cat. din Lupeni să escrie concurs public pe ziua de 29 Martie 1906 st. n. la 2 oare d. a. pe lângă următoarele condițiuni:

1. Prețul întreg al bisericii după proiectul de spese e: 21694 cor. 93 fil.
2. Comuna bisericască dă în natură materialul de piatră, cărămidă și năsip.
3. Prețul de strigare — subtrăgându-să prețul materialului prestat — va fi: 12000 cor.
4. Licitanții au să depună vadiu de 20 %.
5. Oferte se pot face și înainte în scris.
6. Curatorul bisericesc își rezervă dreptul de a da întreprinderea aceluia dintre oferenti, pe care și-l va alege, fără conziderare la ofert.

Planul, preliminarul de spese și specificul lucrărilor, precum și condițiile de edificare să pot vedea ori și când la oficiul parohial gr.-cat.

Dat în Lupeni din ședința curatoratului bisericesc gr.-cat. ținută la 20 Ianuarie 1906 st. n.

Atanasie P. Bologa, Petru Nioiu Dubreu,
paroh gr.-cat. președin- prim-curator.
tele curatoratului.

După procedura SCOTT

prin emulgarea uleiului de ficat de pește să face renumita Emulsiune de Scott. Puterea de vindecare a uleiului de ficat de pește să arată în toată țaria numai în Emulsiunea de Scott, fiind aceasta foarte plăcută la mâncare. Prin aceasta emulsiune trupul ni-se întărește foarte, putem rezista morburilor mai bine cu mult și mai tare, ca și când am consuma ulei simplu de ficat de pește. — Emulsiunea de Scott are un gust foarte plăcut și e ușoară de mistuit. La pregătirea Emulsiunei de Scott să mai adauge var și hypofosfizi de natriu.

Pecarul cu batogul cel mare este semnul de garanție al procedurii veritabile a Emulsiunei lui Scott.

Să poate afla în ori-ce apotecă.

Trimițându-se 75 fileri, și provocându-se la „Unirea”, primește fie-care franco o sticlă de muștră dela Dr. BUDAI EMIL,
farmacia orașului
BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Prețul unei sticle originale costă 2 cor. 50 fil.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Spiritismul.

(Continuare)

Terrenul în Europa era pregătit pentru spiritism. Căci multe din fenomenele spiritistice erau cunoscute din magnetismul animalic, respective din hipnotism; iar comunicarea cu spiritele încă era cunoscută, deja de pe la mijlocul veacului al XVIII-lea, din scrierile lui *Swedenborg*,¹⁾ și la 1848 din ale lui *Cahagnet*. Și de aceea nu e de mirat, dacă îl vedem lățindu-se prin toate statele Europei.

În *Anglia* cei mai însemnați medii au fost: *David Home*, frații *Davenport* și *Florence Cook*. *Home* e unul din cei mai puternici medii de până acum, iar *Cook* e vestită prin „materializările” sau aparițiile sensibile ale spiritelor. Pentru studiarea amănunțită fenomenelor spiritistice s'a format în *Anglia* și o „societate dialectică”, compusă din profesori, medici și juri, deja dela 1867. Pe lângă societatea aceasta s'au mai ocupat și alți bărbați de știință cu fenomenele spiritiste, și între ei *Wallace* și *Crookes*,

¹⁾ *Emanuel Swedenborg* s'a născut la 29 Ianuar 1688, în *Stockholm*. Tatăl său, *Iesper Swedberg*, fusese superintendent în *Westgothland* (*Sveția*). Deja din copilărie se ocupa tare mult cu spiritele și cu natura lor. La aceasta îl îndemnau și părinții. A studiat științele naturale și a fost aplicat ca consilier de mine în *Stockholm*, la 1716. Cu trei ani mai târziu, la 1719, regina *Eleonora Ulrica* îl făcî nobil, dându-i numele de *Swedenborg*. În 1747 abdică de postul său, și se dedică cu totul comunicării cu spiritele. Încă cu câțiva ani mai înainte, i-se părî lui, că ar vedea într-o după amiază, o mulțime de broaște, șerpi, șopârle și alte animale de soiul acestora, pe fața casei, și într'un unghi al chiliei un om. Omul acesta în noaptea următoare i-sa descoperit și i-a zis, că el este Dumnezeu Tatăl și i-a impus să reformeze biserica creștină, respective să întemeieze: „Noua biserică creștină” pe baza descoperirilor, ce le va căpăta. De aci în colo el e în continuă comunicarea cu spiritele, ori mai bine zis cu sufletele morților, pentru că el, ca și spirițiștii de astăzi, nu admitea, că ar exista ființe curat spirituale. Spiritele, zicea el, l-au luat mai de multe ori cu sine și l-au dus în lumea lor, și atunci a văzut, el, orașele, casele, stradale, grădinile, curțile, trăsurile, hainele, etc. ale spiritelor, cari ar fi cu mult mai frumoase și mai strălucite, decât ale noastre. A tipărit o mulțime de cărți, și le-a trimis în toate părțile, ca să se lățească noua religie: „Noua biserică creștină”, „*Jerusalismul cel nou*”. Dar cu toate acestea, învățăturile lui, n'au aflat crezământ. Oamenii îl țineau de un vizionar și fantastic.

În afară de *Sveția* s'a făcut cunoscut prin descoperirile sale din lumea aceasta, ca să le numesc așa. Astfel de ex., după ce murise, *Martefeld* consulul *Holandei*, din *Stockholm*, un aurar, cu numele *Cron*, prezentă văduvei consulului un cont pentru nește argintării, pe care bărbatul său nu l-ar fi plătit. Ea roagă pe *Swedenborg*, să întrebe pe bărbatul ei din lumea cealaltă, că plătit-a contul ori nu? *Swedenborg* întrebă și după câteva zile primește răspunsul, că l-a plătit. Cuitanța, spune mortul, se află în masa cutare. Se caută cvita, dar nu se află. Se întreabă mortul din nou, și răspunde, că e în masa aceea în pulpitul cutare și indică modul cum să o afle.

Un alt caz e despre un foc din *Stockholm* din 1759, istorisit de *Emannil Kant* (la *Dr Laponi* op. cit. p. 121). *Swedenborg* se întorsese din *Anglia*; în 10 Iuliu 1759, și ajunse la *Gothenburg* într-o Sâmbătă după amiază, unde și debarcă. El fusese invitat de un prietin al său: *Wilhelm Castel*, și împreună cu el mai fuseseră invitați alți 15 prietini. Pe la 6 oare seara *Swedenborg* eși afară și se întoarse numai decât înapoi galben ca ceara. Arde *Stockholm*-ul, zise, și spuse direcțiunea, ce o luase focul. Enumără căsile arse, și îi era teamă că acum se va aprinde și a lui, pentru că numai trei căsi o mai despărțiau de foc. Abia pe la 8 oare se liniști, când văzu că focul s'a localizat și s'a stins. Și atunci le-a spus el, cu toate că orașul *Gothenburg* e de 200 kilometri departe de *Stockholm*. În zilele următoare sosl și știrca din *Stockholm*, despre focul întâmplat acolo Sâmbătă cam dela 6—8 oare sara. Faptul s'a întâmplat în tocmai pe cum l-a descris *Swedenborg*. El a murit în *Londra* în 29 Martie 1772.

După el, și pe un timp cu el, a fost și un alt vizionar: contele *Saint-Germain*, (1750—1780), al cărui nume adevărat e: *Simion Wolff*, jidov din *Elsația*. Rezultatele lui au fost neluminate. După el au urmat doi șarlatani, cari aflară în presupusa comunicare cu spiritele un izvor însemnat de câștig. Aceștia au fost: *Giuseppe Balsamo* sub pseudonimul *Cagliostro*, născut în *Palermo* la 1743, și mort în temnița din *Roma* la 1795; și *George I. Schröpper*, născut în *Nürnberg* la 1739, și sinucis la 1774.

Pe la 1848 pășește apoi *Cahagnet*, un industriaș francez. Acestuia, magnetizându-se cu sistemul lui *Mesmer*, pe când se afla în somnul ori somnambulismul magnetic, i-sa părut că i-s'ar fi arătat *Swedenborg*, care i-ar fi zis să întemeieze „a cincia, sau: noua biserică creștină”, după descoperirile ce îi le vor da spiritele. *Dr. Schneider Vilmos*, A szellemekben való újabb hit, Budapest 1889 pag. 89—102.

membrii ai societății regale. Opiniunea publică engleză însă era în contra existenței fenomenelor spiritiste.

În *Rusia* spiritismul de abia s'a lățit printre familiile mai înalte, deși consilierul de stat, *Alexandru Aksakow*, împreună cu profesorul și academicianul *Alexandru Butlerow* și-au dat toată silișta la lățirea lui. *Rusia*, pecum zice *Aksakow*, nu e potrivită, ca spiritismul să iea dimensiuni mai mari. Cu toate acestea i-a succes lui *Aksakow*, ca „Societatea pentru științele naturale” rusească să exmită o comisie pentru studiarea faptelor spiritiste. Comisia s'a și exmis, dar nu s'a putut constata nimica, pentru că medii acuirăți de *Aksakow* erau prea neînsemnați, iar puternicul mediu american *Dr. Slade*, care încă fusese invitat, era suspect, pe baza unei acuze de înșelăciune, ce i-se făcuse în *Londra*.

În *Germania* spiritismul s'a lățit mai tare. În forma meselor rotitoare și a meselor psihografe el era practizat în mai multe familii. Cel ce a dat un impuls puternic spiritismului german a fost consilierul de stat rusesc: *Aksakow*. El s'a silit să lștească spiritismul prin reprezentățiunile date de *Dr. Slade*, și prin periodicul „*Psychische Studien*”, pe care a început a-l redigea din 1874. Ca centre spiritiste, pe lângă *Berlin* și *Lipsca*, mai sunt cu deosebire *Brema* și *München*, cu deosebirea aceea, că descoperirile spiritelor. în orașele protestante sunt la aparință pe partea protestanților, iar în cele catolice, pe partea catolicilor. — Și mai tare s'a lățit spiritismul în *Germania*, după ce a început să se ocupe cu el vestitul fizician și astronom, *Zöllner*.¹⁾ Nemții încă au întemeiat mai multe societăți spiritiste, și mai multe foi periodice, de ex: „*Licht, mehr Licht*” etc.

În *Franța* încă s'a lățit spiritismul, și încă mai tare decât în alte țări europene. Dar francezii nu vedeau într'insul o chestie științifică, pe cum vedeau nemții și englezii, ci mai mult o distracție pentru saloane, și un mijloc politic pentru mulțămirea neîndestulțiilor revoluționari. Căci spiritismul prin teoria sa despre reîntropări, avea cuvinte de mângâiere pentru cei săraci și apăsați, intru cât le promite că se vor naște din nou în împrejurări mai favorabile! Medii francezi cei mai renumiți au fost baronul *Ludovic Goldenstube* și sora sa *Iulia*, originari din *Sveția*. Caracteristica baronului era, că el primea scrisori directe dela spirite, adică scrisori de acelea, pe cari le scriu înseși spiritele, vre-o 2000 la număr, în vre-o 20 de limbi; și a distras publicul francez dela începutul spiritismului în Europa, până la moartea sa (1873). Caracteristica *Inliei* era, că primia spiritul lui *Napoleon I*, care printrinsa da sfaturi politice. Chiar și împăratul *Napoleon al III-lea* mergea la ședințele lor spiritiste, sub pseudonimul: conte *Bacciochi*. — Între francezii, cari s'au ocupat cu Spiritismul, cel mai însemnat e:

¹⁾ *Frideric Carol Joan Zöllner* s'a născut în 1834 în *Berlin*. S'a ocupat cu astronomia și cu fizica, și dela 1872 până la moarte a fost profesor de astronomie la universitatea din *Lipsca*, și membru la o mulțime de academii. A inventat mai multe aparate de fizică. A murit în *Lipsca* la 1882. Era materialist. „Eram numai gimnazist” scrie el, (la *Schneider op. cit. pag. 145*) și student începător, când teoriile periculoase ale bărbaților acelora (profesorilor) mă înălță iseră și mă despoiaseră de toată voia de a mai trăi. Simțiam contrazicerile materialismului, dar inteligența mea nu era destul de dezvoltată, ca să mă fi putut trezi la vederea contrazicerilor. Atunci Dumnezeu a cercetat familia mea, și încă cu o lovitură grea; mai întâi un frate și apoi o soră, au nebunit. Și de unde să fi căpătat eu ceva mângâiere în durerea mea? Rugăciunea, carea în copilărie mă ușurase și mă mângâiasse de atâtea ori, pentru mine devenise o imposibilitate logică, căci pentru mine Dumnezeu nu mai exista. (Tu nu mai ai lipsă de hipnoza aceasta) îmi ziceau cu *Laplace* înșelătorii și răpitorii aceia ai Dumnezeului meu. Nu aveam pe mine, o noapte neagră mă cuprindea, și cuvintele mângâitoare ale mamei mele, atât de amar cercetate, dar totdeauna cu deplină încredere în Dumnezeu, și carea pe atunci rămăsese văduvă cu 9 copii, — sunară în deșert în sufletul meu. Dimineața Paștilor, când corurile îngerești ar fi trebuit să-mi aducă și mie vestea de bucurie a răscumpărării creștine: (Hristos a înviat în ziua aceasta, ca omul să se bucure și să se veselească într'însa), — pentru mine încă nu sosise, și eu nu puteam zice ca *Faust*: (Sună, mai sună încă, tu cereșcule *Aleluia*, lacrimile mă năpădesc, din nou sum al pământului). Ce să fi făcut așadar? M'am dus la farmacie și am luat o sticlă de cyanaliu, „pentru experimente chimice” și totdeauna o purtam la mine cu gândul, că de mă va mai lovi vre-o nenorocire, ori de mă va amenința și pe mine neagra noapte a nebuniei, însu-mi să-mi pun capăt vieții.”

Allan Kardec ¹⁾ La lăţirea spiritismului în Franţa a conlucrat şi părtinirea pe sub ascuns a împăratului Napoleon al III-lea. Scopul lui a fost, ca prin spiritism să delătore revoluţia socialiştilor, carea era să izbucnească. De altcum el se folosia în guvernarea imperiului de descoperirile Iuliei Guldenst bbe, primite, după mărturisirea ei, dela spiritul lui Napoleon cel Mare. ²⁾

În Belgia este societatea spiritistă din Bruxella „Federation Belge Spirite et Magnetique” întemeiată în 1875; mai sunt şi alte societăţi spiritiste provinciale. Au cinci ziare.

În Hollandia sunt două societăţi spiritiste. Una în Haga, cu numele: „Oromaze”; alta în Amsterdam, numită: „Veritas”.

În Helveţia spiritismul s’a l ţit mai ales în oraşele Geneva şi Losana (Lausanne.) Descoperirile spiritiste din Gineva sunt protestante anticatolice, cele din Losana sunt pe partea catolicilor.

În Italia spiritismul la început s’a l ţit numai pe sub ascuns. Mediul cel mai puternic este Eusapia Paladino, de profesiune v nzătoare de poame. Afl ndu-se ca mediu bun, medicul din Neapol, Dr. Chiaia, a luat-o sub ocrotirea sa şi a dat mai multe şedinţe spiritiste prin oraşele Italiei, la cari au luat parte şi profesorii: Lombroso, De Amicis, Tamburini, Vizioli şi alţii. Au şi societăţi spiritiste şi ziare, vre-o patru: „Lux” din Roma, şi altele.

În Spania spiritismul e l ţit foarte tare. Au peste 10 ziare spiritiste. Aci în Barcelona s’a ţinut şi primul congres spiritist, în 1888. Spiritismul în Spania e sprijinit de francmasonerie, cu carea face cauză comună.

În Austria spiritismul nu e l ţit. Sprijinitorul cel mai puternic al lui e baronul Lazar Hellenbach. De asemenea nu e l ţit nici la noi în Ungaria. Primele temelii i-s-au pus aci la noi pe la anul 1870 de baroneasa Adelma Vay, în Budapesta, sub influinţa operelor lui Allan Kardec. Sunt şi două foi: „Egi vil goss g” din 1899 şi „Rejtelmes Vil g” din 1897 sub redacţia lui Mikos J nos.

În România încă sunt spiritişti, dar puşini. Cel ce se mărturiseşte pe faţă de spiritist e: B. P. Haşdeu. Dsa a scris şi o carte în favorul spiritismului: „Sic cogito”. Mediul său e V. Cosmovici.

Aceasta e fizonomia spiritistă a statelor civilizate de astăzi. Numărul exact al spiritiştilor nu se ştie. El e foarte mare. Deja la 1889, c nd s’a ţinut al doilea congres spiritist, la Paris, în salele şefului francmasoneriei franceze, via Cadet nr. 16, au luat parte la el vre-o 500 de delegaţi, cari reprezentau 40000 de membri dela diferite societăţi spiritiste. Intre cei prezenţi, mai jumătate au fost muieri, scriitoare şi redactoare de ziare şi de cărţi spiritiste. Au fost reprezentate şi 88 de ziare, pe cari congresul le publică cu numele. Pe lângă acelea mai erau şi alte ziare neprezentate acolo, iar numărul spiritiştilor s’a calculat atunci la 12—15 milioane. Congresul s’a ocupat şi cu unificarea inv ţ turilor spiritiste, dar fără rezultat. ³⁾

Articolul II.

Existinţa fenomenelor spiritiste.

Înainte de ce am studia fenomenele spiritiste, trebuie să ne dăm samă, că oare există ele, ori nu? Oare să se ridice, şi să se inv rt  masa, dacă oamenii pun m na pe ea? Oare să se audă bătături, şi încă prin cari să se dea răspunsuri; muzică fără să zică cineva; să se ridice corpuri grele, fără să se pună m na pe ele, şi să stea în aer; să se aducă în chilie lucruri neexistente;

¹⁾ Numele lui original e: Leo Ipolit Denisard Rivail pe care şi l-a schimbat în Allan Kardec, la sfatul spiritelor, cari i-au spus, că el ar mai fi trăit în două rinduri pe acest pământ, odată sub numele de: Allan, iar a doua oară sub numele de: Kardec. S’a născut în Lyon la 1803. A fost inv ţ cel de al lui Pestalozzi, şi p n  la 1850 a scris mai multe cărţi didactice şi pedagogice. De atunci a început să se ocupe cu spiritismul. A scris mai multe cărţi spiritiste, în cari se cuprind dogmele şi morala spiritistă. El era şeful şi auctoritatea supremă a spiritiştilor. El a introdus în spiritism şi teoria reîntrup rilor, pe baza descoperirii spiritelor. Teoria aceasta, despre reîntrup ri, s’a l ţit mai în toate ţările, şi mai ales în America de Sud. Şi-a avut o mulţime de jertfe — sinucideri — pentru că spiritişti n c jiţi îşi puneau capăt vieţii, în speranţa unei vieţi p m ntene mai bune. Cărţile mai însemnate ale lui sunt: „Le livre des Mediums” şi „Le livre des esprits” A murit la 29 Martie 1869 în Paris. Vorbirea la morm nt a ţinut-o astronomul Camil Flammarion, până în timpul din urmă spiritist şi el; iar epitaful lui e: „Nu e efect fără cauză; a se naşte şi renaşte, aceasta e legea cea nouă”.

²⁾ Wolkenb. op. cit. pag. 75—80.

³⁾ Gio. Giuseppe Franco, Lo spiritismo, Roma 1893 pag. 59—60.

să străbată unele obiecte printr’altele; să scrie stilul de sine pe tabl t ; să apară m ni şi picioare; să vorbească mediul inspirat; să scrie fiindu-i m na purtată de spirit; să apară spirite în formă văzută? Mulţi, ba poate cei mai mulţi, neagă posibilitatea, şi cu at t mai v rtos adevărătatea acestor fapte. Motivul lor e, pentru că acestea ar fi lucruri imposibile. Alţii apoi neagă posibilitatea şi existenţa faptelor acestora, pentru că mai mulţi medii au fost prinşi şi demascaţi cu şarlatanie; aşa că, toate fenomenele spiritiste, ori sunt sinam giri de ale spiritiştilor, ori sunt înşelăciuni de ale mediilor.

Şi cum că mai mulţi medii au fost prinşi cu înşelăciunea, e fapt. De exemplu ne poate servi:

1. Mediul Harry Bastian, care dase mai multe reprezentaţiuni în Viena. Arhiducele Ioan cetise mult despre spiritism, dar nu credea. Voi  deci să se convingă el însuşi despre fenomenele spiritismului. De aceea se adresă baronului Lazar Hellenbach, şi îi spune dorinţa. Hellenbach a şi chemat numai decât pe mediul Harry, Bastian. Acesta şi-a ales localul pentru şedinţele (seance) spiritiste, şi anume chilie de lucru a arhiducelui Ioan. De o latură a chiliei era biblioteca, iar de cealaltă salonul. Biblioteca şi a fost ales-o Bastian de local pentru somn (trance), căci era vorbă despre apariţii vizibile de ale spiritelor (materializări), la cari se recepe somnul. Aci s’au ţinut două şedinţe, una în 28 Ianuarie 1884, iar a doua în 30. Ianuarie. Dar fenomenele spiritiste din şedinţele acestea arhiducelui s’au părut suspecte şi mai cu samă materializ rile de spirite, în cari se vedea clar figura şi fizonomia lui Bastian. De aceea se înţelese cu moştenitorul coroanei, Rudolf, ca să se mai ţină o şedinţă, în carea să se convingă despre adevărul faptelor, respective despre înşelăciune. Se invoese, şi şedinţa a III-a se hotăreşte pe ziua de 11 Februarie la 1/2, 9 seara în acelaş local. Dar cum să se convingă? Să se atingă de fantasmă sau de spiritul materializat, nu era iertat, şi ei încă îşi dăduseră cuv ntul, că nu se vor atinge, fiindcă în cazul acesta mediul ar fi păţit-o r u, cel puşin aşa se sustinea. Ca să se uite în bibliotecă, — locul de trance al lui Bastian, — încă nu era permis. Aşadar n scocir  ei am ndoi, eredele coroanei cu arhiducele Ioan, o maşinărie, pe care s’o aplica la uşa bibliotecii. Aci aplic r  neşte coarde puternice, şi apoi conduseră şinoare până la locul, unde aveau să şadă. Dacă trăgeau de şinoare, ele puneau coardele în mişcare, şi uşa se incuia. Au făcut mai multe experimentări cu uşa, — maşinăria era deplin succedă. Soseşte deci ziua de 11 Februarie, zi fatală pentru Bastian. La şedinţă ieau parte eredele de coroană, arhiducele Ioan, arhiducele Rainer, principele Balthy ny, profesorul Dr. Widerhofer şi mai mulţi ofiţeri din clasa superioară. Se începe şedinţa. Era linişte morm ntal . Lumina era debilă. Încep să apară figuri la cortină şi după cortină, una după alta. ¹⁾ Atunci arhiducele Ioan face semn moştenitorului de coroană, trag de şinoare şi uşa se incuie. Fantoama r m ne între bibliotecă şi cortină. Merg la ea. Era Bastian în persoană desculţ şi în parte desbrăcat. Străbat în bibliotecă, şi află acolo ghelele lui. Din incidentul acesta arhiducele Ioan a scris şi o carte: „Einblicke in den Spiritismus”, Linz 1884. ²⁾ D. Voniga ³⁾ încă spune, că teologul englez Parker în cartea sa: „Confessions of a medium” ar descrie înşel ciunile mediului Thomson, pe cari îi le-ar fi descoperit însuşi Thomson. De unde deduce că întreg spiritismul ar fi o şarlatanie.

(Va urma.)

¹⁾ La şedinţele spiritiste, şi în special la materializ rile de spirite totdeauna se foloseşte cortină, carea ascunde mediul din v zul publicului.

²⁾ Wolkenb. pag. 127 şi urm.; Franco pag. 76 şi urm.; Schneider pag. 361.

³⁾ Expunerea Spiritismului, Arad, Tipografia diecezană 1898 pag. 108 şi urm.

Editor şi redactor răspunzător:

Aurel C. Domşa

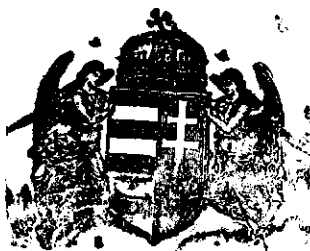
La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

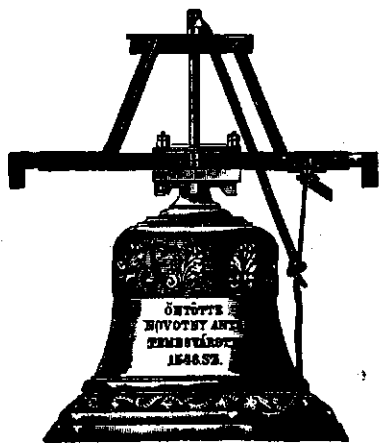
(8) 2-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre le întoarcere cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre readjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transilvania“

din Sibiu

(7) 2-52

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 83,697.147 coroane. capitale asigurate asupra vieții: 9,093.949 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 3,858.280 c. pentru capitale asigurate pe viață 3,380.658 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagin I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Durerile de stomac

sunt în celea mai multe cazuri urmărirea unei mistuiri slabe și apar ca insomnie, lipsa poftei de mâncare, junghiuri, jăgărae, sgârcliri de stomac, amețeli, durera de cap, tusă cu flegmă, anemie, clorosă, gălbinare etc. și cari duc la un morb greu, dacă omul nu să va îngrijii din bună vreme. — Contra durerii de stomac, s'a folosit de mult și se folosește și azi cu mare putere de vindecare picurii de stomac dela **MARIACELL** cunoscuți sub numele

Picuri de stomac alui Brady cari s'au dovedit de cei mai buni picuri pentru stomac.

Mii de epistole de recunoștință și mulțămită.

Când ti cumpărăm din potecă să-i cerem cu numele picuri de stomac alui Brady și să nu ne lăsăm înduplecați să ni-se dea alții. Picurii lui Brady sunt pachetați în scutulă roșie și afară de marca din jos sunt provăzuți și cu semnarea preparatorului.

Ca să ne ferim de imitațiuni trebuie să-i comandăm de-a dreptul dela

farmacia Brady K. „Regele Ungariei“

Viena I., Fleischmarkt 242.

de unde, apedându-se înainte 5 cor. vei primi 6 sticle, sau pentru 4.50 cor. vei primi 3 sticle duble froo.

O interesantă broșură de informațiuni să dă la cerere gratis

(82) 6-6

FLORICELE DE CÂMP,
schite ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 coroană.

Cruce sau stea dublă

electro-
magnetică

D. R. G. M. Nr. 88503.

Vindecă și înviorază pe lângă garanță: reumă, astmă, (respirație grea), insomnie, vîjeirea urechilor, auzirea grea, epilepsie, nervositate, neapetit, gălbinare, durere de dinți, durere de cap, impotență, influență, precum și ori-ce morb de nervi. Morbosul, care nu se vindecă în timp de 45 de zile folosind aparatul de sub Nrul 88503, își reprimește banii numai decât. Acolo unde n'a folosit nici un medicament, cercați aparatul meu; sum convins despre sigurul meu aparat.

Prețul aparatului mare e cor. 6. —
e de aplicat la morburii vechi.

Prețul aparatului mic e cor. 4. —
e de aplicat la morburii mai ușore.

Spediția centrală de vînzare îl trimite în țară și străinătate cu rambursă, sau dacă banii se trimit înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR

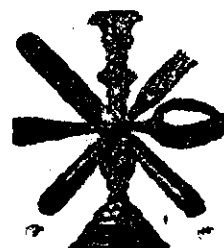
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

16 (46-52)

Gratuit:

o cumpănă de casă și o masină de fier.

Din cauza imbulzelei prea mari a marfel trimis în totă lumea renumita și de totă lumea plăcuta marfă din argintul de Mexico, și anume:

6 lingurițe, 6 furculițe,
6 linguri de masă, 12
lingurițe de cafea, 6 cu-
țite de desert, 6 furcu-
lițe de desert, 1 lingură
pentru supă, 1 lingură
pentru lapte, 2 luminări
elegante pentru salon,
tote din argint de Mexico

total 46 bucăți numai 6 fl. 50 cr.

Afară de acestea fie-care cumpărător primește ca dar, și pe lângă garanță

o cumpănă de casă de o putere
de 12 1/2 kgr.

Argintul de Mexico este un metal alb (și dinlăuntru) despre calitatea căruia primește garanța pe 25 ani. Spedițiunea se face ori prin rambursă ori prin trimiterea banilor înainte.

SCHIEFFER D. SÁNDOR,
BUDAPEST, VIII, strada Bezeredy Nr. 3.

— Pentru 5 corone —

trimite 4 1/2 chilo (vre-o 50 bucăți), bun și fin

☉ Săpun de toaletă ☉

pregătit din: trandafiri, lilie, viole, resedă, Jasmîn, lăcrămioare.

Banii să se trimită înainte, ori se vor ridica cu rambursă.

Alexandru D. Scheffer,
Budapesta, VIII. Bezeredy 3.